

Het onderwijssysteem van

Servië

beschreven en vergeleken met
het Nederlandse systeem

Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Servië. We leggen uit wat het Nederlandse equivalent is van de meest voorkomende diploma's uit Servië met als doel: toelating tot het Nederlands hoger onderwijs.

Disclaimer

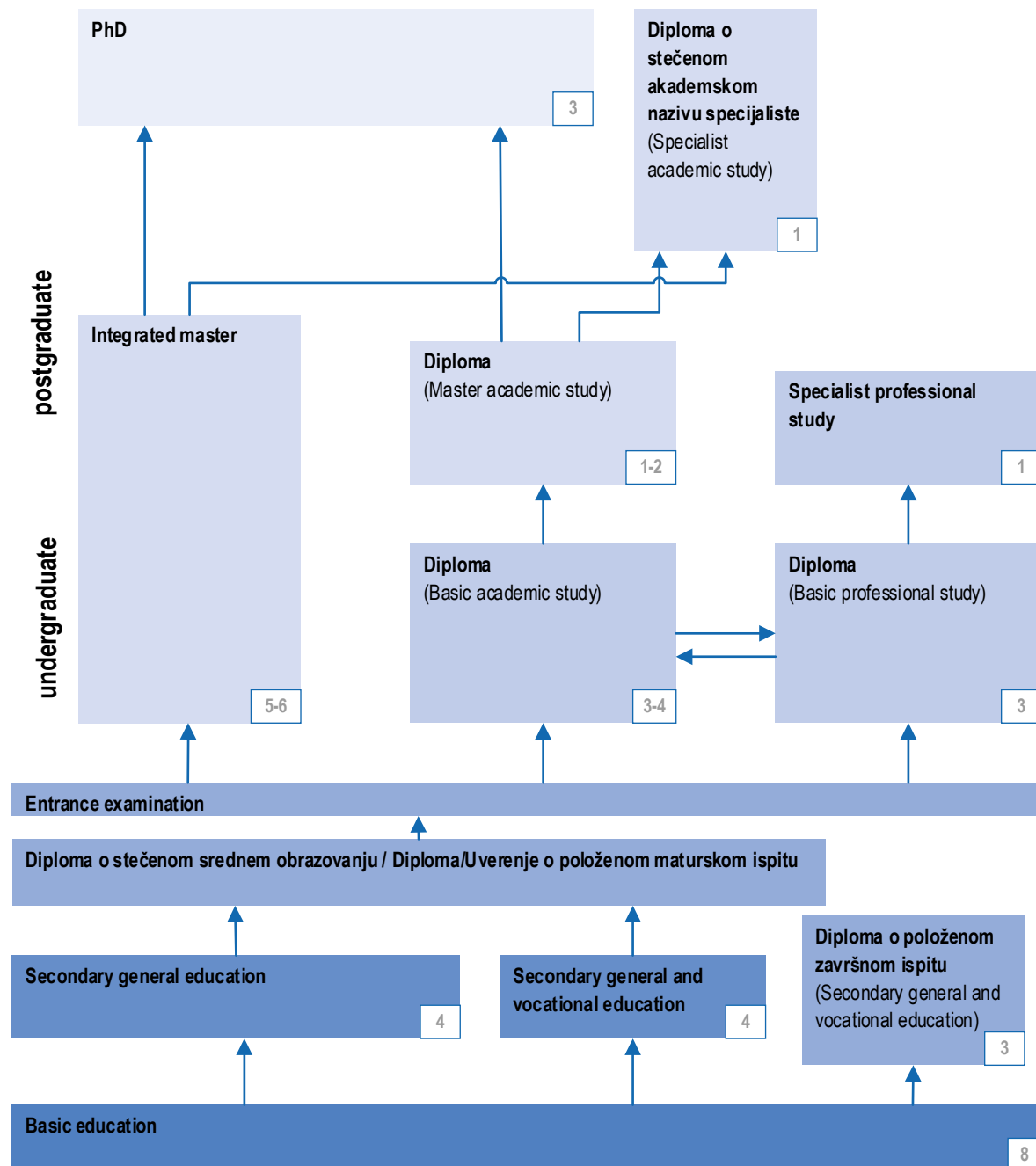
We doen ons best om de informatie zo up-to-date mogelijk te houden. We aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor schade die is ontstaan als gevolg van fouten of onvolledige informatie in dit document.

Copyright

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/onderwerpen/copyright voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

Stroomschema onderwijssysteem Servië

0 Duur van de opleiding

■ Waarderingstabel

In dit overzicht staan links de buitenlandse diploma's. De andere kolommen tonen de Nederlandse waardering met de vergelijkbare niveaus in het Nederlandse en Europese kwalificatieraamwerk.

Buitenlands diploma	Nederlandse waardering en NLQF-niveau		EQF-niveau
<i>Diploma o stečenom srednem obrazovanju óf Diploma/Uverenje o položenom maturalskom ispitu van het algemeen vormend voortgezet onderwijs en van het algemeen vormend en beroepsgericht voortgezet onderwijs</i>	vwo-diploma	4+	4
<i>Diploma o položenom završnom ispitu</i>	havodiploma voor het algemeen vormende deel en mbo-diploma (kwalificatieniveau 3) voor het beroepsgerichte deel	4/3	4/3
<i>Diploma van een basic professional study</i>	bachelorgraad in het hbo	6	6
<i>Diploma van een basic academy study</i>	bachelorgraad in het hbo of wo	6	6
<i>Diplomirani (studie gestart vóór 2007)</i>	bachelorgraad in het hbo of wo	6	6
<i>Diploma van een master academic study</i>	mastergraad in het hbo of wo	7	7
<i>Diploma o stečenom akademskom nazivu specijaliste</i>	mastergraad in het wo	7	7

NB

- Dit is een globaal advies waaraan geen rechten kunnen worden ontleend.
- NLQF = Nederlands nationaal kwalificatieraamwerk. [EQF](#) = Europees kwalificatieraamwerk.
- Het EQF/[NLQF-niveau](#) zegt niet zozeer iets over de studie-inspanning of -inhoud, maar wel over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.
- Informatie over de Nederlandse waarderingen staat op onze website: [onderwijs en diploma's Nederland](#).

- [SBB, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#), waardeert buitenlandse diploma's en opleidingen op vmbo- en mbo-niveau. De waardering kan afwijken wanneer SBB het diploma waardeert voor toelating tot het mbo of de arbeidsmarkt.

■ **Introductie**

Servië, officieel *Republika Srbija* ofwel Republiek Servië geheten, ligt in het zuidoosten van Europa. Het land maakte 85 jaar deel uit van (Federatieve Republiek) Joegoslavië en is sinds juni 2006 een onafhankelijke staat.

Geschiedenis

Tussen 2003 en 2006 was het onderdeel van de confederatie Servië en Montenegro. Het land moet niet verward worden met de Servische Republiek (*Republika Srpska*), die onderdeel is van Bosnië-Herzegovina.

Het uiteenvallen van Joegoslavië in de periode 1992-1999 ging gepaard met burgeroorlogen. In 1999 verklaarde de autonome regio Kosovo zich onafhankelijk. Kosovo is in deze beschrijving niet opgenomen.

Regering

Het huidige Servië is een parlementaire democratie, onder leiding van een president. Er wonen ongeveer 7,5 miljoen mensen in het land. Eind 2011 werd Servië als kandidaat-lidstaat voor de Europese Unie erkend en sinds 2014 lopen de onderhandelingen voor toetreding.

Taal

De officiële taal is Servisch (Servo-Kroatisch), maar er wordt ook Albanees en Hongaars gesproken. Het Cyrillische en Latijnse alfabet worden door elkaar gebruikt, met een lichte voorkeur voor Cyrillisch.

Onderwijs

Het onderwijs valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie voor Onderwijs, Wetenschap en Technologische Ontwikkeling (Министарство просвете, науке и технолошког развоја/*Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja*). In 2005 werd de huidige Wet op het Hoger Onderwijs aangenomen, later zijn nog amendementen toegevoegd. Als gevolg van deze wet werd de bachelor-masterstructuur geïmplementeerd, en het ECTS en diplomasupplement ingevoerd. Vanaf het academisch jaar 2007-2008 vallen alle nieuwe studenten onder dit systeem. Scholen hebben tamelijk veel autonomie in de organisatie en uitvoering van educatieve programma's en activiteiten.

Algemene kenmerken

- Voertaal: meestal Servisch, maar in gebieden met veel minderheden kan het onderwijs ook in het Albanees, Hongaars of Roemeens zijn.
- Leerplicht: voor 7-15 jarigen (basisonderwijs).
- Duur schooljaar: start op 1 september, meestal tot en met juni.
- Duur academisch jaar: start 1 oktober, verdeeld in 2 semesters.

■ Basis- en voortgezet onderwijs

Basisonderwijs

Basisonderwijs begint op 7-jarige leeftijd en duurt 8 jaar. Het schooljaar start op 1 september en duurt gewoonlijk tot en met juni. De meeste scholen zijn openbaar en gratis. Er bestaan ook privéscholen met een specifieke oriëntatie zoals Montessori. De taal van het onderwijs is meestal Servisch; in gebieden met veel minderheden kan het ook Hongaars, Roemeens of Albanees zijn, omdat het uitgangspunt is dat onderwijs volledig toegankelijk moet zijn voor iedereen.

In de eerste 4 jaar krijgen de leerlingen les van groepsleerkrachten, in klas 5 tot en met 8 van vakleerkrachten. Het basisonderwijs wordt afgesloten met een examen (Завршни испит/*Završni ispit*, of Мала матура/*Mala matura*). Dit examen bestaat uit 3 delen: taal, wiskunde en een combinatie-test. Bij een bepaalde hoogte van de score kunnen leerlingen doorstromen naar het voortgezet onderwijs. Na het basisonderwijs stopt de leerplicht.

Voortgezet onderwijs

Voortgezet onderwijs duurt over het algemeen 4 jaar en is niet verplicht. De leerlingen zijn meestal 15 jaar oud bij de start. Het onderwijs kan worden gevolgd aan scholen voor algemeen vormend voortgezet onderwijs (*gymnasia*) of aan scholen voor algemeen én beroepsgericht voortgezet onderwijs. Ongeveer 90% van de leerlingen gaat na het basisonderwijs door naar het voortgezet onderwijs. In het voortgezet onderwijs zit ongeveer een kwart van de leerlingen op een *gymnasium*, de rest op een school voor voortgezet en beroepsgericht onderwijs.

Algemeen vormend voortgezet onderwijs

Op het 4-jarig gymnasium volgen leerlingen ongeveer 19 verplichte vakken, maar niet elk vak wordt in elk leerjaar gevolgd. Vakken die in alle klassen worden gegeven:

- Servisch
- Engels
- een tweede vreemde taal
- geschiedenis
- biologie
- wiskunde
- natuurkunde
- scheikunde
- gymnastiek

Leerlingen worden er voorbereid op het *matura*-examen (Матурски испит/*Maturski ispit*), dat noodzakelijk is voor toelating tot het hoger onderwijs. Het *matura*-examen omvat een examen van de moedertaal en -literatuur (Servisch of een andere taal), en één in wiskunde of Engels. Daarnaast schrijft de leerling een eindwerk in een zelfgekozen vak. Bij goed resultaat wordt het Диплома о

стеченом среднем образовању/*Diploma o stečenom srednem obrazovanju* (Diploma van behaald voortgezet onderwijs) uitgereikt. Soms heet het ook Диплома/Уверење о положеном матурском испиту/*Diploma/Uverenje o položenom maturalskom ispitu* (Diploma/Verklaring van afgelegd *matura*-examen). Daarnaast ontvangen de leerlingen rapporten van elk schooljaar. Vanaf 2017-2018 is er een ander eindexamen ingevoerd, dat tegelijkertijd als toelatingsexamen voor het hoger onderwijs gaat fungeren.

Het *Diploma o stečenom srednem obrazovanju* of *Diploma/Uverenje o položenom maturalskom ispitu* van het algemeen vormend voortgezet onderwijs is qua niveau vergelijkbaar met een vwo-diploma.

Algemeen vormend en beroepsgericht voorgezet onderwijs

Dit type onderwijs wordt gegeven op scholen met een specifieke oriëntatie op een vakgebied en heeft een duur van 3 of 4 jaar. Het bereidt in principe voor op de arbeidsmarkt, maar de 4-jarige variant geeft ook toegang tot het hoger onderwijs. Kunstscholen vallen ook onder dit type onderwijs. Er bestaat ook een 3-jarige variant van deze gecombineerde algemeen vormende en beroepsgerichte opleidingen. Deze geeft geen toegang tot hoger onderwijs.

In beide soorten onderwijs maken algemene vakken 35-40% van het curriculum uit. Het curriculum is afhankelijk van de aard van de specialisatie. Leerlingen kunnen na een opleiding van 4 jaar hetzelfde *matura*-examen doen als leerlingen van een gymnasium. Bij goed resultaat wordt het Диплома о стеченом среднем образовању/*Diploma o stečenom srednem obrazovanju* (Diploma van behaald voortgezet onderwijs) uitgereikt of het Диплома/Уверење о положеном матурском испиту/*Diploma/Uverenje o položenom maturalskom ispitu* (Diploma/Verklaring van afgelegd *matura*-examen). Daarnaast ontvangen de leerlingen rapporten van elk schooljaar.

De 3-jarige variant wordt afgesloten met een eindexamen (завршни испит/*završni ispit*). Bij goed resultaat wordt het Диплома о положеном завршном испиту/*Diploma o položenom završnom ispitu* (Diploma van afgelegd eindexamen) uitgereikt. Dit diploma geeft geen toegang tot hoger onderwijs in Servië. De leerlingen ontvangen ook rapporten van elk schooljaar.

Het *Diploma o stečenom srednem obrazovanju* of *Diploma/Uverenje o položenom maturalskom ispitu* van het algemeen vormend en beroepsgericht voortgezet onderwijs is qua niveau vergelijkbaar met een vwo-diploma.

Het *Diploma o položenom završnom ispitu* van het algemeen vormend en beroepsgericht voortgezet onderwijs is qua niveau vergelijkbaar met een havodiploma voor het algemeen vormende deel en met een mbo-diploma op kwalificatieniveau 3 voor het beroepsgerichte deel.

Een verouderde naam voor middelbare school diploma's is Свједочанство/Свједоджба о завршном образовању/*Svjedočanstvo/ Svjedodžba o završenom obrazovanju* (Getuigschrift van compleet onderwijs). Het voorkomen van verschillende namen van diploma's is een restant uit het Joegoslavië-tijdperk, waar elke deelrepubliek of regio zelf het onderwijs organiseerde.

■ Toelating hoger onderwijs

Het *Diploma o stečenom srednem obrazovanju* of *Diploma/Uverenje o položenom maturalnom ispitu* biedt toegang tot het hoger onderwijs. Leerlingen moeten een toelatingsexamen doen voor het hoger onderwijs. Als een leerling het *matura*-examen heeft behaald, is een toelatingsexamen niet nodig. De resultaten van de middelbare school en de scores van het toelatingsexamen samen of de resultaten van het *matura*-examen bepalen de ranking van de kandidaten.

Hogeronderwijsinstellingen hanteren een restrictief toelatingsbeleid en de ranking speelt een belangrijke rol. De hogeronderwijsinstellingen organiseren zelf hun toelatingsexamens. Voor kunst-, beroeps- of sportopleidingen kunnen nog andere toelatingstesten opgelegd worden om kennis en vaardigheden te testen.

■ Hoger onderwijs

Servië kent formeel 5 typen hogeronderwijsinstellingen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen academische en beroepsgerichte studies, maar van een strikte scheiding tussen de onderwijssoorten is geen sprake.

Universiteiten bieden academisch en beroepsgericht onderwijs aan, en er zijn instellingen met de naam 'hogeschool' die academisch onderwijs aanbieden.

Universiteit (Универзитет/*Univerzitet*)

Een universiteit is een instelling van hoger onderwijs, waar onderwijs, wetenschap, beroepsgericht en artistiek werk en onderzoek samenkomen. Een instelling mag zich universiteit noemen als er academische studieprogramma's worden gegeven op bachelor-, master- en PhD-niveau in ten minste 3 van de volgende vakgebieden: natuurwetenschap en wiskunde, sociale wetenschappen en

geesteswetenschappen, medische wetenschappen, technische en technologische wetenschappen en kunst.

Een Universiteit voor de Kunsten kan alleen programma's in de kunst aanbieden, maar moet dat dan wel op alle drie de niveaus doen.

Faculteit of Akademie voor de Kunsten (Факултет/*Fakultet*, Уметничка академија/*Umetnička akademija*)

Dit type instelling is een zelfstandig onderdeel van een universiteit. Een Faculteit of Akademie voor de Kunsten kan ook beroepsgerichte programma's aanbieden. In wettelijke zin valt deze instelling onder de universiteit.

Akademie voor Beroepsonderwijs (Академија струковних студија/*Akademija strukovnih studija*)

Een Akademie voor Beroepsonderwijs is een instelling van hoger onderwijs waar onderwijs, beroepsgericht en artistiek werk en onderzoek samenkomen. Dit type instelling biedt initieel (*undergraduate*) beroepsonderwijs en specialistische studieprogramma's aan. De instelling moet minimaal 5 geaccrediteerde beroepsgerichte studieprogramma's in ten minste 3 vakgebieden verzorgen.

Hogeschool (Висока школа/*Visoka škola*)

Een Hogeschool is een instelling van hoger onderwijs die academisch onderwijs aanbiedt in één of meer vakgebieden. Studenten kunnen er initiële, master- en specialistische opleidingen volgen.

Hogeschool voor Beroepsonderwijs (Висока школа струковних студија/*Visoka škola strukovnih studija*)

Een Hogeschool voor Beroepsonderwijs is een instelling van hoger onderwijs die initiële en specialistische opleidingen aanbiedt in één of meer vakgebieden.

Overige informatie

Servische diploma's hebben geen eenduidige namen: in de meeste gevallen heet elk diploma 'Diploma' en wordt uit de verdere tekst pas duidelijk om wat voor soort diploma het gaat: van initieel of masterniveau, beroepsgericht of academisch gericht, 3 jaar of 4 jaar.

Het is dus zaak om alert te zijn op woorden als 'eerste cyclus, tweede cyclus, beroepskwalificatie, academische titel' en dergelijke.

Servië heeft 18 universiteiten (8 staatsinstellingen en 10 private instellingen) en ruim 70 hogescholen, waarvan de meerderheid beroepsonderwijs aanbiedt.

■ Universitair onderwijs

Universitair onderwijs wordt gegeven aan universiteiten en hogescholen met een academisch profiel (Висока школа/*Visoka škola*). Ook kunstopleidingen kunnen in Servië onder het universitair onderwijs vallen.

Academisch onderwijs start met de initiële programma's (eerste cyclus, први степен/*prvi stepen*). Deze heten *basic academic studies* (основна академска студија/*osnovna akademska studija*) en komen overeen met bacheloropleidingen. In de tweede cyclus (други степен/*drugi stepen*) zijn er masterprogramma's en specialistische programma's. Ook bestaan er geïntegreerde programma's, waarbij de eerste en tweede cyclus als één opleiding worden aangeboden. De derde cyclus omvat de wetenschappelijke promotieprogramma's.

Basic academic studies

Deze duren 3 of 4 jaar (180 of 240 ECTS). Opleidingen met een duur van 3 jaar komen alleen voor aan de universiteiten, niet aan de academische hogescholen. Het schrijven van een scriptie kan een onderdeel zijn van de studie, maar dat is niet verplicht. De 3-jarige studies worden afgesloten met een academische titel (академски назив/*akademski naziv*) + de naam van het vakgebied. Studenten die een 4-jarige studie afronden ontvangen een bachelorgraad, in Servië aangeduid als 'дипломирани/*diplomirani*' + de naam van het vakgebied en meestal niet met het woord 'bachelor'. De 3-jarige studies leveren dus niet de titel van 'дипломирани/*diplomirani*' + de naam van het vakgebied.

De diploma's van *basic academic studies* komen voor onder verschillende namen:

- Alleen Диплома/*Diploma*;
- Диплома о стеченом високом образовању/*Diploma o stečenom visokom obrazovanju* (Diploma van behaald hoger onderwijs);
- Диплома академске студије првој степена/*Diploma akademske studije prvoj stepena* (Diploma van academische studie van de eerste cyclus);
- Уверенје о стеченом високом образовању на основним академским студијама/*Uverenje o stečenom visokom obrazovanju na osnovnim akademskim studijama* (Verklaring van behaald hoger onderwijs van initiële academische studie); of
- Диплома о стеченом првом степену високог образовања/*Diploma o stečenom prvom stepenu visokog obrazovanja* (Diploma van behaalde eerste cyclus hoger onderwijs).

Het diploma van een *basic academic study* is qua niveau vergelijkbaar met een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de aard van de opleiding.

Master academic studies

Universitaire masteropleidingen duren 1 of 2 jaar, afhankelijk van de duur van de initiële opleiding. De totale duur van bachelor en master is 5 jaar, ofwel 300 ECTS. Voor toelating tot een masteropleiding is een afgeronde bacheloropleiding nodig (van 4 jaar als iemand een 1-jarige master wil volgen, of van 3 jaar als iemand een 2-jarige master wil volgen). Een scriptie en een formele presentatie daarvan zijn altijd onderdeel van de masteropleiding. Studenten die een masteropleiding afronden, ontvangen de *graad van Мастер/Master*, met daarbij de aanduiding van het vakgebied. De vermelding *Мастер/Master* komt niet altijd voor op het diploma.

De diploma's komen voor onder verschillende benamingen:

- simpelweg Диплома/Diploma;
- Диплома о стеченом високом образовању другог степена/*Diploma o stečenom visokom obrazovanju drugog stepena* (Diploma van behaald hoger onderwijs van de tweede cyclus); of
- Диплома о стеченом високом образовању на Мастер/*Diploma o stečenom visokom obrazovanju na Master* (Diploma van behaald hoger onderwijs voor Master).

Het diploma van een *master academic study* is qua niveau vergelijkbaar met dat een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de aard van de opleiding.

In de medische wetenschappen bestaan geïntegreerde programma's van 5 of 6 jaar (*интегрисане основне и мастер академске студије/integrisane osnovne i master akademske studije*), die worden afgesloten met de graad van master. Geneeskunde heeft een duur van 6 jaar (360 ECTS), farmacie, tandheelkunde en diergeneeskunde 5 jaar (300 ECTS). Het niveau van het diploma van een geïntegreerde masteropleiding is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs.

Specialistische programma's

Er bestaan in de tweede cyclus ook 1-jarige specialistische programma's. Deze zijn toegankelijk voor diegenen die een masteropleiding of geïntegreerde studie hebben afgesloten. Na afronding ontvangt de student een diploma met de

aanduiding dat het een tweede cyclusopleiding betreft in een bepaald vakgebied. Deze academische 'specialist' diploma's zijn dus van een hoger niveau dan masterdiploma's. Het diploma heeft de naam Диплома о стеченом академском називу специјалисте/*Diploma o stečenom akademskom nazivu specijaliste* (Diploma van behaalde academische titel van specialist).

Het *Diploma o stečenom akademskom nazivu specijaliste* is qua niveau vergelijkbaar met een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs.

PhD

De derde cyclusopleidingen, wetenschappelijk promoties, vinden alleen plaats aan universiteiten. Voor toelating tot de promotie is een afgeronde masteropleiding, een afgeronde geïntegreerde opleiding of een afgeronde (academische) specialistische opleiding nodig.

De studies duren in principe 3 jaar, maar in de praktijk meestal langer (4-5 jaar). De dissertatie is een verplicht onderdeel van het programma en maakt minstens 50% van het programma uit. Soms moet er een bepaalde studielast aan vakken gevolgd worden, en altijd moet er een bepaald aantal artikelen gepubliceerd worden in wetenschappelijke tijdschriften.

De naam van het diploma is Диплома о стеченом научном степену доктора наук/*Diploma o stečenom naučnom stepenu doktora nauk* (Diploma van behaalde wetenschappelijke graad van doctor in de wetenschappen).

Pre-Bologna

Studenten die voor 2007-2008 met hun studie zijn gestart hebben diploma's uit het pre-Bologna tijdperk. Initieel universitair onderwijs duurde 4 tot 6 jaar: voor de meeste opleidingen 4 jaar, engineering duurde 4½ of 5 jaar en geneeskunde 6 jaar. Er werd altijd een scriptie geschreven. Afgestudeerden ontvingen de titel 'дипломирани ... /*diplomirani ...*' en aanduiding van het vakgebied (bijvoorbeeld: gediplomeerd econoom).

Deze diploma's komen onder verschillende benamingen voor:

- alleen Диплома/*Diploma*;
- Диплома о стеченом високом образовању/*Diploma o stečenom visokom obrazovanju* (Diploma van behaald hoger onderwijs); of
- Уверенје о стеченом високом образовању/*Uverenje o stečenom visokom obrazovanju* (Verklaring van behaald hoger onderwijs).

In het toenmalige kwalificatiesysteem vielen deze diploma's onder niveau VII-1. Daarna kon een specialistisch vervolgstudie worden gedaan van 1 jaar of een masteropleiding van 2 jaar. Deze beide diploma's zijn van niveau VII-2.

Een *Diplomirani* ... (en aanduiding van het vakgebied) is qua niveau vergelijkbaar met een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de aard van de opleiding.

Belangrijke noot: In Servië zijn deze oude graden bij wet gelijkgesteld aan mastergraden, vooral vanwege de duur van de opleidingen. In Nederland gelden ze als bachelorgraden, omdat het initiële (*undergraduate*) opleidingen waren.

Hoger beroepsonderwijs

Basic professional studies

Hoger beroepsonderwijs wordt gegeven aan verschillende soorten instellingen: aan universiteiten, beroepshogescholen, kunstfaculteiten of kunstacademies en academies voor beroepsonderwijs.

Opleidingen van de eerste cyclus hebben een duur van 3 jaar (180 ECTS). Na afronding ontvangen studenten de titel van bachelor en een beroepskwalificatie (стручни назив/*stručni naziv*). Deze bestaat uit de aanduiding van het niveau en het vakgebied (aangeduid als: струковни/*strukovni* + naam van het vakgebied, bijvoorbeeld *strukovni ekonomista*). Een scriptie is geen verplicht onderdeel van de studie.

Het diploma dat wordt uitgereikt heet Диплома/*Diploma* of Диплома о стеченом вишем образовању/*Diploma o stečenom višem obrazovanju* (Diploma van behaald hoger onderwijs).

Het diploma van een *basic professional study* met de beroepskwalificatie '*strukovni* ... (naam vakgebied)' is qua niveau vergelijkbaar met een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs.

In de tweede cyclus worden specialistische programma's van 1 jaar (60 ECTS) aangeboden. Studenten die een programma van 180 ECTS in een overeenkomstig vakgebied hebben afgerond, kunnen worden toegelaten.

■ Beoordelingssystemen

Basis- en voortgezet onderwijs

In het basis- en voortgezet onderwijs wordt een beoordelingssysteem van 1 tot en met 5 gebruikt, waarbij een 2 of hoger als voldoende geldt.

Cijfer	Omschrijving	Betekenis
5	Одличан/Odličan	Uitstekend
4	Врло Добар/Vrlo Dobar	Zeer goed
3	Добар/Dobar	Goed
2	Довољан/Dovoljan	Voldoende
1	Недовољан/Nedovoljan	Onvoldoende

Hoger onderwijs

In het hoger onderwijs wordt een systeem van 5 tot en met 10 gebruikt, waarbij een 6 of hoger als voldoende geldt. Daarnaast kunnen studenten per vak 100 punten verzamelen via de voorbereidende verplichtingen en het examen.

Cijfer	Omschrijving	Betekenis	Aantal punten
10	Одличан/Odličan	Uitstekend	95 tot 100
9	Изузетно добар/Izuzetno dobar	Bijzonder goed	85 tot 94
8	Врло Добар/Vrlo dobar	Zeer goed	75 tot 84
7	Добар/Dobar	Goed	65 tot 74
6	Довољан/Dovoljan	Voldoende	55 tot 64
5	Није положио /Nije položio	Niet behaald	0 tot 54

Alle hogeronderwijsinstellingen gebruiken het *European Credit Transfer and Accumulation System* (ECTS). Een jaar bestaat uit 60 credits. Meer informatie staat in de Engelstalige [ECTS gebruikershandleiding](#) van de Europese Commissie.

■ Bolognaproces

Servië heeft de Bolognaverklaring getekend in 2003 en in 2005 volgde de Wet op het Hoger Onderwijs waarin het hoger onderwijs overeenkomstig werd hervormd. Als gevolg is bij Servische instellingen de bachelor-masterstructuur ingevoerd.

Meer informatie over Servië: [Bologna Process/European higher education area](#).

■ **Accreditatie en kwaliteitszorg**

Servië kent instellings- en opleidingsaccreditatie: alle instellingen en elk studieprogramma worden afzonderlijk geaccrediteerd volgens de standaarden die zijn opgesteld door de Nationale Raad voor Hoger Onderwijs (Национални савет за високо образовање – *Nacionalni savet za visoko obrazovanje*).

- Bij **instellingsaccreditatie** wordt nagegaan of een instelling aan de gestelde voorwaarden voor het geven van onderwijs voldoet.
- Bij een **opleidingsaccreditatie** wordt gekeken of het studieprogramma aan de voorwaarden voldoet.

De 'Nationale instantie voor accreditatie en kwaliteitscontrole in het hoger onderwijs van Servië' ([Nacionalno telo za akreditaciju i proveru kvaliteta u visokom obrazovanju Srbije – NAT/National Entity for Accreditation and Quality Assurance in Higher Education of Serbia – NEAQA](#)) voert de accreditaties feitelijk uit en reikt de accreditatiecertificaten uit. De geldigheid van een accreditatie is 5 jaar, daarna moet een nieuwe aanvraag worden gedaan. De NAT kan ook waarschuwingen uitdelen, waarin wordt aangegeven op welke punten de opleiding of instelling niet voldoet en de termijn waarbinnen ze dat moeten verbeteren.

Voor meer informatie over het accreditatieproces:

- www.nat.rs/akreditacija (Servisch)
- www.nat.rs/en/accreditation (Engels)

■ **Kwalificatieraamwerken**

Het Servisch *National Qualification Framework* is nog in ontwikkeling. De [website van Cedefop](#) geeft meer informatie, zie '[Serbia - European inventory on NQF 2014](#)'.

■ **Internationale verdragen**

Servië heeft in 2004 de Lissabon Erkenningconventie ondertekend en in datzelfde jaar geratificeerd.

■ **Diplomasupplement**

Alle instellingen verstrekken automatisch het diplomasupplement, zowel in het Servisch als in het Engels. De student moet er wel een vergoeding voor betalen.

Meer informatie over het *Diploma Supplement* (DS) staat op de [website van Europass](#).

■ Documenten controleren

Hoger onderwijs

Bij afronding van een opleiding in het hoger onderwijs krijgen studenten meestal 2 documenten:

- het diploma waarmee de graad wordt verleend; en
- een document met de resultaten van de tentamens (dit kan het diplomasupplement zijn, of een apart document).

Ieder dossier uit Servië moet bestaan uit een gewaarmerkte kopie van het diploma en een gewaarmerkte vertaling (tenzij de Servische instelling zelf een Engelse vertaling heeft geleverd). Hetzelfde geldt voor het bijbehorende vakkenoverzicht.

Voortgezet onderwijs

Bij middelbareschooldiploma's worden, naast het diploma, vaak cijferlijsten van de laatste klas (of de laatste 4 klassen) meegeleverd.

Namen op diploma's

Op diploma's wordt gewoonlijk de voornaam en achternaam vermeld, met daartussen, of tussen haakjes, de voornaam van de vader. Bijvoorbeeld *Jovana (Vuk) Stojanović* of *Jovana, Vuk, Stojanović*. Volgens het paspoort is de naam van de diplomahouder *Jovana Stojanović*, en *Vuk* is de voornaam van de vader van *Jovana*.

Diplomawaardering

Nuffic beoordeelt een diploma volgens de principes van de Lissabon Erkenningconventie (1997). Een praktische uitwerking van deze uitgangspunten is het Europese [EAR handboek \(manual\)](#).

■ Overzicht hogeronderwijsinstellingen

- Nationale instantie voor accreditatie en kwaliteitscontrole in het hoger onderwijs van Servië, [Nacionalno telo za akreditaciju i proveru kvaliteta u visokom obrazovanju Srbije – NAT](#) met een recent overzicht van Servische opleidingen en instellingen (de informatie is alleen in Cyrillisch schrift).
- Dezelfde informatie staat binnenkort ook op de Engelstalige versie van de NAT-website: [National Entity for Accreditation and Quality Assurance in Higher Education of Serbia – NEAQA](#),

■ Handige websites

- [Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Technologische Ontwikkeling](#), Министарство просвете, науке и технолошког развоја (MPNTR), alleen in het Servisch.
- De Servische [ENIC/NARIC](#), alleen in het Servisch.
- De [ENIC/NARIC](#) met Engelstalige informatie over Servië.
- [Nationale Raad voor Hoger Onderwijs](#), Национални савет за високо образовање – *Nacionalni savet za visoko obrazovanje*, alleen in het Servisch.
- Nationale instantie voor accreditatie en kwaliteitscontrole in het hoger onderwijs van Servië, [Nacionalno telo za akreditaciju i proveru kvaliteta u visokom obrazovanju Srbije – NAT/National Entity for Accreditation and Quality Assurance in Higher Education of Serbia – NEAQA](#).

Diploma's

Диплома о стеченом средњем образовању

Diploma o stečenom srednjem obrazovanju

Diploma van behaald voortgezet onderwijs, van een gimnazija (algemeen vormend voortgezet onderwijs):

Образац бр. 9

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ГИМНАЗИЈА ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ - ЗМАЈ*

у **НОВОМ САДУ** (назив школе) Решењем бр. **020.05.5004.0** од **24.04.2014**

01-411 од **03.06.2014** године (садржаје) МИНИСТАР ПРОСВЕТЕ

(деловодни број и датум) Брoј у матичној књизи утврђено је да школа испуњава услове за рад.

ДИПЛОМА
О СТЕЧЕНОМ СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ

Ученик (име и презиме ученика) **Анђелко**, рођен-а **19.35.** год. у **Новом Саду**, општина **Нови Сад**, држава **Република Србија**, похађао-ла – полагао-ла испите* школске **2013, 2014.** године и завршио-ла **ЧЕТВРТИ** разред гимназије – смер: **Природно-математички-француски** за образовни профил*

Ученик-ца је полагао-ла матурски испит у **јунском** (испитни рок) року школске **2013, 2014** године.

На матурском испиту је полагао-ла предмете и добио-ла следеће оцене:

Српски језик и књижевност	одличан (5)
Француски језик	одличан (5)
	()

На матурском испиту је израдио-ла и одбранио-ла матурски рад: **"Филозофска и религиозна"** (назив рада)

и добио-ла оцену **одличан (5)**.

Ученик-ца је положио-ла матурски испит са **одличним успехом** и тиме стекао-ла **СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ** у трајању од четири године.

Одељењски старешина _____ Директор _____

* Напомена: предмети

Издавач: Привредно друштво д.о.о. **ПРЕДСТАВНИШТВО** - Београд

рег. у Министарству просвете и спорта у "Службеном гласнику РС", бр. 31/06 и 51/06, од 20.06.2006. године. Решење одобрено решењем министра просвете и спорта бр. 110-00-482/06-02 од 25. 04. 2006. год.

Уверење о положеном матурском испиту

Uverenje o položenom maturalnom ispitu

Verklaring van afgelegd matura-examen, van een gimnazija (algemeen vormend voortgezet onderwijs):

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
XIV БЕОГРАДСКА ГИМНАЗИЈА
(општина)

Образац УМИ

Дел. број _____
Датум 09.02.2016.
у БЕОГРАДУ
(општина)

На основу члана 81. став 2. Закона о средњем образовању и васпитању (Службени гласник РС, број 55/13), Уписнице – Матичне књиге* школе, потврде број 08.000683/16 од 26.01.2016. године да је оригинал дипломе о положеном матурском испиту оглашен неважећим у Службеном гласнику РС* и захтева од 08.02.2016. године, школа издаје

УВЕРЕЊЕ
О ПОЛОЖЕНОМ МАТУРСКОМ ИСПИТУ

име/име* САША, рођен/а* 8.11.1993. год. у БЕОГРАДУ
(презиме мате ученика)
општина САВСКИ ВЕНАЦ, држава РЕПУБЛИКА СРБИЈА
(име родитеља)
похађао/ла* – полагао/ла* испите школске 2011, 12. године ЧЕТВРТИ разред
гимназије – смер _____
струке – смера* ПРИРОДНО - МАТЕМАТИЧКИ
образовног профила – занимања* _____

Ученик/ка* је полагао/ла* матурски испит у ЈУНСКОМ року школске 2011, 12. године.
(испитни рок)

На матурском испиту полагао/ла* је предмете и добио/ла* следеће оцене:

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	<u>ДОБАР</u> (3)
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	<u>ДОБАР</u> (2)
_____	()
_____	()

На матурском испиту израдио/ла* је и одбранио/ла* практичан рад:
ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ - ИСТОЧНИ ФРОНТ
(назив рада)

и добио/ла* оцену: ВРАО ДОБАР (4).

Ученик/ка* је положио/ла* матурски испит са ДОБРИМ 3,00 успехом.

Оригинална диплома о положеном матурском испиту је издата под деловодним бројем _____ од 06.06.2016. године и редним бројем 107 у Уписници – Матичној књизи* школе.

* Непотребно гашташе
Издавач: Друштво за издаваштво д.о.о. Београд

Vakkenoverzicht

Van een schooljaar in het voortgezet onderwijs:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
XIV БЕОГРАДСКА ГИМНАЗИЈА
(назив школе)

Образац УЗР

Дел. број _____
Датум 09.02.2016.
у БЕОГРАДУ
(својине)

На основу члана 81. став 2. Закона о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС”, број 55/13), Уписнице – Матичне књиге* школе, потврде број 02/000688/16 од 26.01.2016. године да је оригинал сведочанства ЧЕТВРТОГ разреда оглашен неважећим у „Службеном гласнику РС” и захтева од 08.02.2016. године, школа издаје

УБЕРЕЊЕ
О ЗАВРШЕНОМ ЧЕТВРТОМ РАЗРЕДУ vierde klas

Павле Анка
(презиме и име ученика)

име/име* САША, рођен/а* 8.11.1993 год. у БЕОГРАДУ
(име родитеља)
општина САВСКИ БЕНАЦ, држава РЕПУБЛИКА СРБИЈА
похађао/ла* полагао/ла* је испите школске 2011, 12 године ПРВИ пут ЧЕТВРТИ разред
струке – смера* ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ

образовног профила – занимања* _____

степен стручне спреме* за који образовање траје <small>(словима)</small>	године и показао/ла* следећи успех: <small>(словима)</small>
ЧЕТВРТИ	ЧЕТИРИ
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	ДОВОЉАН (2)
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	ДОВОЉАН (2)
ФРАНСУСКИ ЈЕЗИК	ДОВОЉАН (2)
ВЕРСКА НАСТАВА	ДОБАР (1)
УСТАВ И ПРАВА ГРАЂАНА	ДОБАР (3)
СОЦИОЛОГИЈА	ДОВОЉАН (2)
ФИЛОСОФИЈА	ДОВОЉАН (2)
БИОЛОГИЈА	ДОВОЉАН (2)
МАТЕМАТИКА	ДОВОЉАН (2)
ФИЗИКА	ДОВОЉАН (2)
ХЕМИЈА	ДОВОЉАН (2)
РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА	ДОВОЉАН (2)
ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	ДОВОЉАН (2)
ВЛАДАЊЕ	ДОВОЉНО (2)
	()
	()
	()
	()
	()

Ученик/ка* је са ДОВОЉНИМ, 2,08 успехом завршио/ла* ЧЕТВРТИ разред.
(словима)
Оригинално сведочанство је издато под деловодним бројем 372/15-23 од 31.05.2012 године
и редним бројем 107 у Уписници – Матичној књизи* школе

*Наставни центри
Издавач: Трговински Бродови д.о.о. Београд

Bachelor (1^e cyclus)Diploma van een *basic academic study* (3 jaar):

 Р Е П У Б Л И К А С Р Б И Ј А

УНИВЕРЗИТЕТ „УНИОН - НИКОЛА ТЕСЛА” У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ЗА ПОСЛОВНО ИНДУСТРИЈСКИ МЕНАџМЕНТ

ОСНИВАЧИ: проф. др Савко Божиловић и магистар Звонимир Божиловић

Дозвола за рад број 612-00-00757/2015-06 од 10. 06. 2015. године издало је
Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд

Диплома

рођен _____ 1974. у _____ Београду _____,
_____ Савски Венац _____ Република Србија _____,
уписан 2014/15. године, а дана 18.05.2015. године завршио _____
основне академске студије **ПРВОГ СТЕПЕНА** *eerste cyclus* на студијском програму _____
ПОСЛОВНИ МЕНАџМЕНТ

обима **180 (стотину осамдесет)** бодова **ЕСПБ** *180 ECTS*
са просечном оценом **8.50 (осам и 50/100)** *diploma van hoger onderwijs*

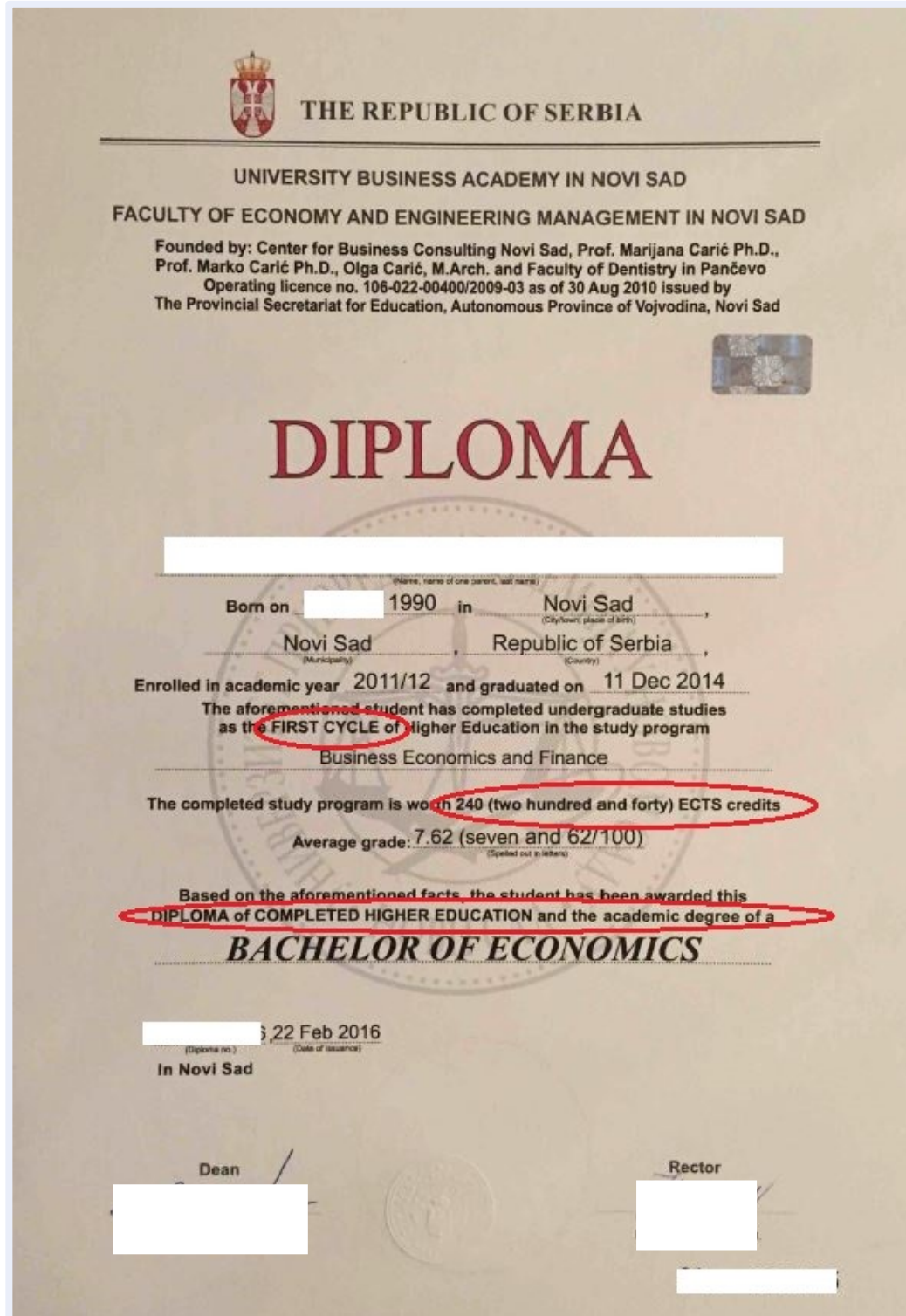
На основу тога издаје се **ова диплома о стеченом ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ**
академском називу _____ **МЕНАџЕР**
academische titel

_____ 1151-424/15-04 _____, 28.06.2015. године, у Београду _____

ДЕКАН В.Д. РЕКТОРА

Проф. др ВЛАДИМИР СТОЈАНОВИЋ Проф. др ЗОРАН ЦЕВИЋ

ОА – 001668

Bachelor (1^e cyclus)Engelstalig diploma (*basic academic study, 4 jaar*):

THE REPUBLIC OF SERBIA

UNIVERSITY BUSINESS ACADEMY IN NOVI SAD
FACULTY OF ECONOMY AND ENGINEERING MANAGEMENT IN NOVI SAD

Founded by: Center for Business Consulting Novi Sad, Prof. Marijana Carić Ph.D.,
Prof. Marko Carić Ph.D., Olga Carić, M.Arch. and Faculty of Dentistry in Pančevo
Operating licence no. 106-022-00400/2009-03 as of 30 Aug 2010 issued by
The Provincial Secretariat for Education, Autonomous Province of Vojvodina, Novi Sad

DIPLOMA

[Redacted Name]

(Name, name of one parent, last name)

Born on [Redacted] 1990 in Novi Sad
(City/town/ place of birth)

Novi Sad, Republic of Serbia
(Municipality) (Country)

Enrolled in academic year 2011/12 and graduated on 11 Dec 2014

The aforementioned student has completed undergraduate studies
as the **FIRST CYCLE** of Higher Education in the study program
Business Economics and Finance

The completed study program is worth **240 (two hundred and forty) ECTS credits**

Average grade: 7.62 (seven and 62/100)
(Spelled out in letters)

Based on the aforementioned facts, the student has been awarded this
DIPLOMA of COMPLETED HIGHER EDUCATION and the academic degree of a
BACHELOR OF ECONOMICS

[Redacted Signature], 22 Feb 2016
(Diploma no.) (Date of issuance)

In Novi Sad

Dean [Redacted] Rector [Redacted]